

Casa VAP

***The Casa dei Vani Aggiunti Progressivamente* at Haghia Triada**

**Santo Privitera
University of Bologna, DISCI**

History of research

The *Casa dei Vani Aggiunti Progressivamente* (House of Progressively Added Rooms or VAP) is a large building, the first phase of which can be attributed to the beginning of the Late Minoan IIIA2 Period. A series of extensions characterised its long period of use until its abandonment around the end of the Late Minoan IIIB Period. The unique name of the building is due to the first excavators of Haghia Triada, Federico Halbherr and Enrico Stefani, who brought it to light between 1903 and 1914, but especially in the years 1910 and 1911. It derives from the fact that several rooms were progressively added to the original layout, initially composed of rooms G-H-I, L-M and N, aligned in an east-west direction to the south of a robust terracing wall (in yellow in the plan) that runs across the entire slope of the Village of Haghia Triada (Fig. 1, The phases of the Casa VAP).

The building

The first phase of the building is identifiable by the technical construction characteristic of the walls, which have one pseudoisodomic face (ashlar masonry) and another made of small blocks and irregularly arranged unworked pebbles (Fig. 2, Ashlar masonry wall in Room A of the VAP). It is thus clear that walls were originally external because they were made of finely cut blocks arranged in horizontal rows, and became internal when new rooms were added to the original layout. On the contrary, walls built from the beginning as partitions between rooms in the same building phase are entirely made of small irregular blocks.

The few movable finds from the VAP House, mainly consisting of a few pithoi (Fig. 3, Pithos HTR 0394 from the Casa VAP) and a few other vessels (a kylix, a snake tube and a pyxis), suggest that it was abandoned in a non-violent manner and emptied of its original furniture in a well-planned way. Interesting clues about the long period of the house's life, however, come from the rich ceramic dumps identified in its proximity, which show that the domestic group living there made use of refined tableware, including bowls, cups, and decorated kylikes on high feet.

At the time of its abandonment, the VAP house was a building of considerable size (Fig. 4, The Casa VAP, from South), with twelve rooms and a small courtyard (room B) on the ground floor, and no less than five rooms on the upper floor. The ground floor had an area of 320 m², and the total area was no less than 450 m². Internally, the house was divided into two independent sectors. In the western one (rooms L/M, N, O) the only documented activity was storage; the eastern one, on two floors, must have been the more properly residential sector of the building. A small storeroom-dispensary was probably represented by compartment D, within which three pithoi and a fragmentary kylix were found.

The Room A

The adjoining Room A was probably the main living and reception room of the building, at least on the ground floor (Fig. 5, 3D reconstruction of Room A (by F. Stanco, G. Mercadante)). Several elements contribute to such reconstruction: the dimensions of the room (6.80 x 4.90 m), which make it the largest in the eastern sector; the presence of a column base inside it, which allows us to assimilate it to the main rooms of neo-Palatial buildings less influenced by palatine or, more generally, 'polite' architecture; the room's position within the building. With regard to the latter, it should be noted that room A is located along one of the two paths through which the interior of the house was accessed and that it is particularly close to the house's entrance on the so-called Piazzale dell'Agora, onto which some of the monumental buildings of the Post-Palatial Period settlement overlooked. It is also likely that room B was originally an open area within the perimeter of the house, acting as a diaphragm between its rooms and the area of the Piazzale itself.

The frescoes

The ceremonial nature of Room A is also confirmed by the wall frescoes found in it by Paribeni and Halbherr (Fig. 6, Reconstruction of the fresco from Room A). They are part of a large figurative cycle, which originally occupied the east and south walls of the chamber and was characterised by a strong symbolic meaning, as it included scenes of sacrifice and procession accompanied by musical instruments. Given that the construction of Room A is to all intents and purposes an integral part of the larger urban project of building the monumental Piazzale of the Agora, these frescoes were probably aimed at celebrating the beginning of a new era in the settlement's political history, during which it became the capital of a small state in south-central Crete.

ΟΙΚΙΑ VAP

Η ΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Santo Privitera
Πανεπιστήμιο της Μπολόνια, DISCI

Ιστορία της έρευνας

Η Casa dei Vani Aggiunti Progressivamente (Οικία των προοδευτικά προστιθέμενων δωματίων ή VAP) είναι ένα μεγάλο κτίριο, η πρώτη εγκατάσταση του οποίου μπορεί να αποδοθεί στην αρχή της Υστερομινωικής IIIA2 περιόδου- μια σειρά επεκτάσεων χαρακτήρισε τη μακρά περίοδο χρήσης του, μέχρι την εγκατάλειψή του, η οποία μπορεί να αποδοθεί σε μια τελική φάση της Υστερομινωικής IIIB περιόδου. Η μοναδική ονομασία του κτιρίου οφείλεται στους πρώτους ανασκαφείς της Αγίας Τριάδας, τον Federico Halbherr και τον Enrico Stefani, οι οποίοι το έφεραν στο φως μεταξύ 1903 και 1914, ιδίως κατά τα έτη 1910 και 1911. Η ονομασία της οικίας προέρχεται από το γεγονός ότι στην αρχική διαρρύθμιση προστέθηκαν σταδιακά διάφορα δωμάτια, τα οποία αρχικά αποτελούνταν από τα δωμάτια G-H-I, L-M και N, ευθυγραμμισμένα με κατεύθυνση ανατολή-δύση στα νότια ενός στιβαρού αναβαθμιδωτού τοίχου (με κίτρινο χρώμα στην κάτοψη) που διατρέχει ολόκληρη την πλαγιά του χωριού της Αγίας Τριάδας (Εικ. 1, Οι φάσεις της Casa VAP).

Το κτίριο

Η πρώτη φάση του κτιρίου είναι αναγνωρίσιμη από το τεχνικό κατασκευαστικό χαρακτηριστικό των τοίχων, οι οποίοι έχουν μια προσδομοσωμική όψη (ασβεστολιθική τοιχοποιία) και μια άλλη από μικρούς όγκους και ακανόνιστα τοποθετημένα ανεπεξέργαστα βότσαλα (Εικ. 2, Ασβεστολιθική τοιχοποιία στην αίθουσα Α της VAP). Είναι επομένως σαφές ότι οι τοίχοι ήταν αρχικά εξωτερικοί, επειδή ήταν κατασκευασμένοι από λεπτοκομμένους λίθους τοποθετημένους σε οριζόντιες σειρές, και έγιναν εσωτερικοί όταν προστέθηκαν νέα δωμάτια στην αρχική διάταξη. Αντίθετα, οι τοίχοι που κατασκευάστηκαν εξ αρχής ως χωρίσματα μεταξύ δωματίων στην ίδια οικοδομική φάση είναι εξ ολοκλήρου κατασκευασμένοι από μικρούς ακανόνιστους λίθους.

Τα λίγα κινητά ευρήματα από την οικία VAP, που αποτελούνται κυρίως από λίγους πήθους (Εικ. 3, Πίθος HTR 0394 από την Casa VAP) και λίγα άλλα αγγεία (μια κύλιξ, ένας φιδίσιος σωλήνας και μια πυξίδα), υποδηλώνουν ότι εγκαταλείφθηκε με μη βίαιο τρόπο και αδειάστηκε από την αρχική του επίπλωση με καλά σχεδιασμένο τρόπο. Ενδιαφέρουσες ενδείξεις για τη μακρά περίοδο ζωής της

οικίας, ωστόσο, προέρχονται από τις πλούσιες κεραμικές χωματερές που εντοπίστηκαν κοντά της, οι οποίες δείχνουν ότι η οικιακή ομάδα που ζούσε εκεί έκανε χρήση εκλεπτυσμένων επιτραπέζιων σκευών, όπως κύπελλα, φλιτζάνια και διακοσμημένες κύλικες με ψηλά πόδια.

Την εποχή της εγκατάλειψής της, η οικία VAP ήταν ένα κτίριο σημαντικού μεγέθους (Εικ. 4, Η Casa VAP, από τα νότια), με δώδεκα δωμάτια και μια μικρή αυλή (δωμάτιο Β) στο ισόγειο και όχι λιγότερα από πέντε δωμάτια στον επάνω όροφο. Το ισόγειο είχε εμβαδόν 320 τ.μ. και το συνολικό εμβαδόν ήταν τουλάχιστον 450 τ.μ. Εσωτερικά, το σπίτι χωριζόταν σε δύο ανεξάρτητους τομείς. Στον δυτικό (δωμάτια L/M, N, O) η μόνη καταγεγραμμένη δραστηριότητα ήταν η αποθήκευση- ο ανατολικός, σε δύο ορόφους, πρέπει να ήταν ο πιο σωστός οικιστικός τομέας του κτιρίου. Μια μικρή αποθήκη-διανομέας αντιπροσωπευόταν πιθανώς από το διαμέρισμα Δ, εντός του οποίου βρέθηκαν τρεις πίθοι και ένα θραύσμα κύλικας.

Δωμάτιο Α

Το γειτονικό δωμάτιο Α ήταν πιθανότατα το κύριο δωμάτιο και η αίθουσα υποδοχής του κτιρίου, τουλάχιστον στον πρώτο όροφο (Εικ. 5, 3D αποκατάσταση του δωματίου Α (Από τον G. Stanco, G. Mercadante)). Πολλά στοιχεία συμβάλλουν σε μια τέτοια αποκατάσταση. Οι διαστάσεις του δωματίου (6,80 x 4,90 m), που το καθιστούν το μεγαλύτερο στον ανατολικό τομέα. Η παρουσία μιας βάσης κίονα μέσα του, η οποία μας επιτρέπει να το εντάξουμε στα κύρια δωμάτια των νεο-ανακτορικών κτιρίων λιγότερο επηρεασμένα από την ανακτορική ή, γενικότερα, την «ευγενική» αρχιτεκτονική. Όσον αφορά το τελευταίο, πρέπει να σημειωθεί ότι το δωμάτιο Α βρίσκεται κατά μήκος ενός από τα δύο μονοπάτια μέσω των οποίων ήταν προσβάσιμο το εσωτερικό του σπιτιού και ότι είναι ιδιαίτερα κοντά στην είσοδο του σπιτιού στη λεγόμενη Piazzale dell'Agora, στην οποία έβλεπαν μερικά από τα μνημειακά κτίρια του οικισμού της Μεταανακτορικής Περιόδου. Είναι επίσης πιθανό ότι το δωμάτιο Β ήταν αρχικά ένας ανοιχτός χώρος εντός της περιμέτρου του σπιτιού, λειτουργώντας ως διάφραγμα μεταξύ των δωματίων του και της περιοχής της ίδιας της πλατείας.

Οι τοιχογραφίες

Ο τελετουργικός χαρακτήρας της αίθουσας Α επιβεβαιώνεται επίσης από τις τοιχογραφίες που βρέθηκαν σε αυτήν από τους Paribeni και Halbherr (Εικ. 6, Ανακατασκευή της τοιχογραφίας από την αίθουσα Α). Αποτελούν μέρος ενός μεγάλου εικονιστικού κύκλου, ο οποίος αρχικά καταλάμβανε τον ανατολικό και νότιο τοίχο του θαλάμου και χαρακτηριζόταν από έντονη συμβολική σημασία, καθώς περιλάμβανε σκηνές θυσίας και πομπής, συνοδευόμενες από μουσικά όργανα. Δεδομένου ότι η κατασκευή της αίθουσας Α αποτελεί ουσιαστικά αναπόσπαστο μέρος του ευρύτερου πολεοδομικού σχεδίου για την κατασκευή της μνημειακής πλατείας της Αγοράς, οι

τοιχογραφίες αυτές είχαν πιθανώς ως στόχο να γιορτάσουν την αρχή μιας νέας εποχής στην πολιτική ιστορία του οικισμού, κατά την οποία έγινε πρωτεύουσα ενός μικρού κράτους στη νότιο-κεντρική Κρήτη.